

B.A.L. 3635

Dr. ROMUL BOILA
PROFESOR UNIVERSITAR

MEMORIU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Răspuns

**asupra raportului
Bentoiu, prezentat
Comisiunii de an-
chetă Skoda.**

BCU Cluj-Napoca

RBCFG 2008 03211

CLUJ, 27 NOVEMBRIE 1934.

Domnule Președinte !

Constat cu surprindere și legitimă indignare, că s'a tipărit la Imprimeria Statului în zeci de mii de exemplare și s'a răspândit în Tară, un raport, „în afacerea Skoda“, întocmit de d. Aurelian Benteoiu.

Protestez în virtutea sentimentului de onoare, a tot ce are omul mai scump, împotriva acestui raport, care departe să fie o concluzie nepărtinitoare și un elaborat serios, este o infamă tentativă de asasinat moral, îndreptat împotriva mea.

Nu recunosc nimenui dreptul de abuza de o vremelnică imunitate și calitate oficială ponegrindu-mă în fața Țării, fără nici un temei moral și material.

Publicarea raportului un act ilegal.

Nu știu în temeiul cărui articol de lege și cu ce intențiune s'a dat ordin și de către cine, ca raportul fie chiar al raportului general al unei comisiuni parlamentară de anchetă, să fie tipărit și răspândit în zeci de mii de exemplare, înainte de a fi fost însușit de către plenul comisiunii și adoptat de parlament. Cel puțin în teorie trebuie să admitem, că raportul poate fi modificat, poate fi radical schimbat și poate fi chiar respins. Să presupunem, că raportul va fi respins. În acest caz cum să justifice publicarea și răspândirea lui în zeci de mii de exemplare. Este evident, că s'a urmărit un efect politic, dealtă parte a fost umilit inutil Parlamentul, fiindcă s'a prejudecat hotărârii sale, evidențiându-se în mod indiscutabil, că deliberarea parlamentului este o pură formalitate, el neputând să aibă altă părere și se ia altă hotărâre decât cel indicat în raport. (Cunoaștem dedesupturile întregii machinațiuni, știm, că guvernul și parlamentul lucrează la ordin; dar cel puțin trebuia să salvăm aparențele și o normă elementară de pudoare trebuia să dicteză o altă manieră). Căci dacă s'ar fi acordat Parlamentului măcar un dram de respect, nu se anticipa asupra hotărârii sale prin faptul publicării și a răspândirii în zeci de mii de exemplare a raportului, care orice s'ar zice, cel puțin până la votul comisiunii, rămâne părerea unui singur om.

Peste chestiunea de prestigiu însă trebuie să sublinăm și călcarea evidentă a dispozițiilor clare și categorice ale Constituției și a legilor în vigoare, cari nu acordă mai multe atribuții unei comisiuni de anchetă decât unui judecător de instrucție. În acest caz însă nu se admite sub nici un motiv divulgarea cercetărilor înainte ca forul de judecată să-și fi pronunțat hotărîrea sa asupra concluziilor raportului.

Așa fiind îmi rezerv dreptul să acționez împotriva celor vinovați pentru desdaunarea mea, în urma pagubelor însemnate reale, cauzate mie prin procedura ilegală și abuzivă a comisiunii și raportului, care trecând peste atribuțiile sale și abuzând de puterea sa a ridicat împotriva mea acuzațiuni cu totul neintemeiate.

Vroiam să-mi prezint apărarea mea când ar fi fost chemată Adunarea Deputaților să se pronunțe asupra concluziilor comisiunii de anchetă, dar în urma procedurii adoptate sunt nevoit să Vă prezint acum acest

MEMORIU.

Cum ajung din informator delicvent?

Incep cu fraza bombastică cu care a sfârșit Raportorul concluziunile sale referitoare la mine :

„Din intunerecul rămas în urma dispariției probelor se deslușește totuși o figura delicventă: aceea a dlui Romu us Bo la.”

„Delicvent” ar vrea să însemneze, că am săvârșit un delict. Domnul raportor, care se pretinde a fi un cunoscător escelent al teoriilor și formulelor de drept, nu și-a crezut de a sa datorie să arate, în concret, care anume *delict* l-am săvârșit, n-a indicat nici fapta sau faptele mele, cari ar constitui criteriile delictului, pentru că nu-mi pot închipui, că ceace trebuie să știe un student pe anul II al Facultății de drept, că anume fapta constituie un element indispensabil al delictului, nu-l știe un jurist consumat. Ba, deși în prealabil îmi acordă pretențios calitatea de „delicvent” în imediata propoziție următoare, în loc să vorbească de probe, vorbește de *presumții* și lasă la latitudinea onoratei Camere să sesizeze sau ba forul competent pentru urmărirea mea în baza cutărui art. din codul penal. Ori după modestele mele cunoștințe de drept *delicventul* trebuie pedepsit și nu urmărit. Bănuitul și acuzatul trebuiesc cercetați, asupra lor trebuiesc făcute judecata, trebuie pronunțată sentința, că sunt sau nu vinovați, asupra *delicventului* însă nu încapă nici un fel de discuție a culpabilității.

Nu înțeleg deci ce a intenționat d. raportor? Să prejudice asupra procesului penal, pe care-l solicită împotriva mea sau să mă ofenzeze inutil? În ambele ipoteze să-mi fie îngăduit a-mi exprima adâncă mea indignare,

Într'adevăr acest fel de a proceda caracterizează până la evidență neseriozitatea întregului raport. Când față de unele persoane s-au formulat acuze concrete și s-au prezentat probe materiale, d. raportor *trecând peste competența sa, ia achitat cu dela sine putere dela orice urmărire și pedeapsă, fără nici un temei bineînțeles, pentruca de altă parte pe mine să mă declare de delicvent, deși după propria sa părere nu poate să invoace împotriva mea numai presumpțiuni.*

Așa fiind ar trebui să las fără nici o replică un asemenea raport. Deoarece însă nu toți oamenii cu bună credință au și prilejul să se edifice asupra puzderiei de cifre și date înșirate fără nici un nex cu afacerea Skoda într'o clasică desordine, numai cu scopul să impresioneze pe cei naivi, mă văd indemnăt să dau acestea deslușiri.

Am fost privat de drepturi elementare.

Dupăcât știu, eu am fost citat ca *informator* în fața comisiei de anchetă. Din *informator* m-am trezit de dreptul *delicvent*. Nici bănuit, nici inculpat, nici acuzat, ci de dreptul vinovat. Desigur, că se întâmplă adeseori în cursul debaterilor penale ca procurorul să ridice acuză și împotriva unuia dintre martori. **Dar niciodată, nici într'o împrejurare, nicăiri în lume nu se întâmplă asta fără știrea acuzatului.** Întotdeauna, după orice procedură din lume, acuzatului trebuie să i se comunice acuza și să i se deie prilejul pentru a se apăra. Am fost deci privat de drepturi elementare, de cari se bucură cel din urmă acuzat.

În speță este adevărat, eu am fost audiat și de două ori, dar asupra împrejurărilor cari priveau afacerea Skoda, în calitate de martor, niciodată nespunându-mi că sunt bănuit a fi traficant sau pentru altceva. Nu este aceasta obiecție a mea numai una cu importanță formală, deci fără nici o însemnătate în fond. Iată pentru ce.

Când unul dintre martori, un oarecare Vasil Marin, a afirmat, că el „știe că am venit adeseori la Preșidenția în societatea lui Seletzki”, eu am cerut să fie reclamat la Parchet pentru sperjurie. Și am cerut dela onorata comisiune audierea unei serii întregi de martori, toți funcționarii și șefii de cabinet dela Preșidenție pentru a dovedi completa nețemeinicie a afirmației martorului adus de mână. Onorata comisie n-a ordonat audierea martorilor propuși de mine. Ori eu așa cred. că în calitate de bănuit nu mi se poate refuza

prezentarea probelor de nevinovăție. Dealtfel am să revin asupra aprecierii depoziției acestui „martor“, am amintit numai una de motive pentru cari cred că ar fi fost just să fiu audiat special și din nou în cazul dacă sunt considerat bănuit și cu atât mai mult, dacă sunt considerat delicvent.

Răpindu-mi-se dreptul de a mă apăra în *calitate de acuzat*, în fața onoratei Comisiuni, de a-mi face obiecțiunile cari le cred utile pentru luminarea DVS., de a cere audierea de martori și prezentarea de probe pentru a elucida anumite fapte, pentru a combate anumite concluziuni juridice, încerc să o fac pe aceasta cale.

Voi urma metoda de a combate mai întâi din punct de vedere general juridic concluziile raportului, răspunzând pe urmă punct de punct afirmațiunilor privitoare la diferite puncte de acuzațiune.

● **Iacună suspectă în formula de acuzare.**

Se afirmă, că sunt presumpțiuni, că eu ași fi făcut *trafic de influință în legătură cu contractul Scoda*.

D. raportor a culezat să afirmă, că ași fi traficant. A arătat chiar scopul pentru ce ași fi traficant, dar a uitat să ne indice *persoana* pe lângă care ași fi traficant. Ori este foarte importantă, chiar cu urmări practice, îndeplinirea acestei cerinți procedurale. Fiindcă deoparte nu poți trafica în abstract, în unul singur, dealtăparte persoana pe lângă care e afirmative ași fi traficant trebuiește tot așa, dacă nu mai aspru, pedepsită ca și mine.

Ar fi foarte importantă numirea acestei persoane, deoarece în speță nu puteam trafica decât pe lângă o persoană dela care depinde încheierea contractului.

Nu este numai o nevoie de a-mi se satisface curiozitatea, a mea sau a altora, de a indica *persoana* sau *persoanele* pe lângă cari afirmative ași fi traficant. Este aceasta o condițiune sinequa non a inculpării mele.

Căci, presupunând de dragul discuțiunii, că ar fi adevărată afirmațiunea (absurdă și infamă) că uzinele Skoda direct sau prin cineva m'ar fi dat sub formă de comision sau împrumut zeci de milioane lei, fără ca eu în schimb să fi vorbit cu cineva în favoarea lor, pentru încheierea contractului, fără să fi traficant sau ntervenit pe lângă cineva, în acest caz eu nu ași putea fi inculpat pentru nimic, din simplul motiv, că dela mine personal nu depindea câtuși de puțin încheierea, semnarea sau finanțarea contractului.

Pentru că inculparea mea — chiar în conformitate cu concluziile raportului — este în funcțiune de o intervenție verbală sau scrisă, directă sau indirectă pe lângă persoana sau persoanele, dela cari depindea încheierea, semnarea și finanțarea contractului.

O asemenea persoană nu există însă. Nu există nici în realitate și nici în raportul prezentat onoratei comisiuni. *Dar dacă nu există persoana pe lângă care afirmative am traficată, cum poate exista trafic de influință?*

Există oare un fost ministru din anii 1929—1930, un fost subsecretar de stat, secretar general, director ministerial, sau alt funcționar, parlamentar, civil sau militar care să afirme, că eu am vorbit cu el de contractul Skoda? *Nu există.*

Există vre'un act în scris, există vre'un martor sau orice altă dovadă, că eu am ridicat dela Skoda direct, dela d. Bruno Seletzki sau indirect prin altcineva vre'un ban? *Nu există.*

Există numele meu printre numele avocaților sau angajaților Skodei sau a oamenilor politici și frați? *Nu există.*

Există vre'un martor care să afirme sau există vre'o scrisoare, act public sau particular, din care să reiese, că eu am intervenit pe lângă cineva pentru Skoda în chestiunea contractului? *Nu există.*

Ce există totuși?

Există două lucruri: *falsul* săvârșit în procesul verbal prin care trebuia să se facă dovada, că Bruno Seletzki ar fi declarat, că a vorbit cu mine despre contractul Skoda, și există

argumentarea dlui raportor:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Falsul.

Asupra chestiunii falsului nu voi înzista mai mult. Vor face-o alții cu mai multă competență și cunoștință de cauză. Dealtminte-
lea opinia publică este pe deplin edificată.

Fie-mi îngăduit totuși a arată, că cel care afirmative ar fi făcut declarațiile (Bruno Seletzki) a tăgăduit la desbatere, că le ar fi făcut, susținând, că procesul verbal a fost falsificat. Că acelaș Seletzki, în acelaș proces verbal a declarat, că nu m'a cunoscut decât în vara anului 1930, după semnarea contractului.

Subliniez contradicția care se găsește chiar în raport.

În pag. 63. al. III raportorul spune:

„La instrucție s'a consemnat un interogatoriu luat lui Seletzky declarațiunea acestuia, că ar fi discutat chestiunea înarmării cu dl Maniu, față fiind și d. Boilă.”

Iar în pag. 133 acelaș raportor spune:

„Mărturiile lui Seletzki urmează a fi înlăturate... declarațiile sale conțin atâtea înexactități, contradicții și revenire... etc.”

Apoi dacă deoparte mărturia lui Seletzki nu este mărturie, dealtăparte nimeni altul nu există care a afirmat, că eu m'ași fi interesat vreodată de contractul Skoda, atunci chiar în cazul absurd și inadmisibil, că falsul nu s'a săvârșit, nu există nici o dovadă

despre traficarea mea, repet nu numai în realitate, ci nici în raport sau fantesia raportorului.

Argumentarea raportorului.

Martori, dovezi, acte nu există.

Există în schimb un fel de raționament sui generis, o argumentare curioasă și care va rămânea de pomină, a raportorului.

Înțelegând cu regret și ciudă, că nu are la îndemână dovezi, raportul clădește următorul raționament:

Romul Boila a traficant, fiindcă

- 1) s'a ocupat cu chestiuni de armament;
- 2) l'a cunoscut pe Seletzki;
- 3) a mânuit în anii 1929—1930 sume importante;
- 4) în parte nu a știut să justifice proveniența averii sale.

Prin urmare d. Romul Boila a primit bani dela Skoda și a exercitat trafic de influență în favoarea lui Skoda.

Argumentarea raportului este și neserioasă și complet nebazată pe fapte. Presupunem pentru o clipă, firește de dragul discuției, că toate patru afirmațiuni ale raportorului sunt adevărate. Dovedește aceasta, că eu sunt implicat în afacerea Skoda? *Ba!*

Fără exagerare pot să afirm, că dacă se admite ca bună aceasta argumentare, o lume întreagă poate fi implicată în afacerea Skoda.

Dacă toți câți s'au ocupat de chestiuni de armament pot fi suspecți, atunci numărul acuzațiilor ar crește considerabil.

Dacă toți câți l'au cunoscut pe Seletzki ar putea fi bănuți atunci o bună parte a guvernului, a majorității, a comisiunilor de anchetă, a șefilor de partide ar fi pe banca acuzațiilor.

Dacă îi mai adaogăm și pe cei cari au mânuit în anii 1929—1930 sume importante, desigur numărul inculpaților n'ar crește mult, dar ași avea în bună tovarășie pe toți directorii de bancă, așii finanței liberale, marii industriași și comercianți.

Iar dacă s'ar implica și cei cari nu și-au justificat averea, mie teamă, că s'ar improviza o impozantă adunare, în care raportul s'ar simți ca în familie.

Eu îl sfătuesc deci pe d. Aurelian Benteiu să fie mai prudent!

Vedeți prin urmare cât de neserioasă este aceasta argumentare.

Desigur n'ași risca nimic dacă ași recunoaște, că toate afirmațiunile raportului sunt adevărate, pentru că nici în acel caz nu pot fi acuzat pe dreptul și în mod serios de trafic de influență.

Eu voi arăta însă punct de punct cât de nebazată pe fapte și dovezi este aceasta argumentare și mai ales cât este ea de tendențioasă.

I. Chestiunea Rehner

1. O propunere interesantă.

Am arătat, că pentru a mă putea proclama de bănuît (chiar deli-cvent) de a fi săvârșit trafic de influență în favoarea Uzinelor Skoda trebuia cu orice preț deoparte să fiu prezentat mare amator în mate-rial de armament și concămitent că ași fi avut legături cu d. Seletzki.

Astfel se făcu mare caz din așa-numita *afacere Rehner*. Din ce consta aceasta afacere? Un fost ofițer austriac, cu intermediul unui fost came-rad din oștire, unde am fost nevoit să servesc, a avut ideia să facă o *propunere guvernului român*, o *propunere*, care a înaintat-o cu 6 luni înainte de a mă întâlni cu el prin atașatul militar al României din Praga, fără să primească răspuns. A crezut omul că pe calea aceasta va primi răspuns. El voia ca Statul Român să ajungă în posesiunea unui important stoc de arme și munițiuni, tănuite în Austria. Dl *Rehner* a cerut să mă ocup cu aceasta problemă. *Am refuzat*. Și am re-fuzat fiindcă nu mă interesa chestiunea. Deoarece însă în dosul pro-punerii am remarcat o problemă gravă, aceea de tănuire de arme și munițiuni, de eludare a tratatului de pace, am crezut de a mea datorie să aduc cazul la cunoștința guvernului.

Dealtfel acțiunea Rehner n'a avut nici o urmare.

Raportul însă vrea cu orice preț să dovedească și să deducă din faptul, că am sesizat guvernul, că „*m'am interesat de chestiuni de ar-mament*“.

Culmea îndrăselii. Chiar prin procedarea mea de a-mi declina orice amestec, aducând cazul la cunoștința forurilor competente, pentru a le lăsa în grija lor să-l examineze și să procedeze mai departe cum cred de cuviință, am dovedit pentru orice om de bunăcredință, că *nu* am avut intențiunea să mă interesez de chestiuni de armament.

Dar trebuie să accentuez, că în calitatea mea de parlamentar, aveam nu numai dreptul, ci chiar datoria să mă interesez și de probleme de armament. Ulterior îmi fac chiar reproș, că nu m'am interesat, căci astfel puteam constata personal, de câtă neglijență s'au făcut vinovate cărmui-riile de după război și în primul rând protectorii de azi ai raporto-rului.

Raportorul constată, că acest domn Rehner a locuit în acelaș hotel

cu mine. Se poate. Dar ce importanță are aceasta și ce legătură cu afacerea Skoda ?

Raportorul, — foarte abil și circumspect — se ferește ca dracul de tămâie, să amintească de excursia unora la Viena, cari au încercat să-l corupe pe d. Rehner și să stoarcă dela el acte sau declarații compromițătoare împotriva mea. Asupra acestei manopere diabolice n'are nimic de zis raportorul ?

2. O pretinsă afirmație a dlui gen. Cihosky.

Raportorul ține să amintească din nou calomnia murdară, că Dl General Cihosky m'ar fi numit „ticăloș“, când se știe doar că s'a clarificat incidentul și eu am prezentat scrisorile Comisiunii din cari reiese că Dl General nu a rostit asemenea cuvinte.

Pentru ce scop se repetă deci aceasta insinuare infamă? Evident că raportorul vroia să facă impresie. Resping acest mod balcanic de a reveni asupra unei chestiuni de onoare definitiv tranșată.

II. Prefinsele mele „legături” cu d. Seletzky

1. Cazul Vasile Marin.

Intr'o zi a fost adus în fața comisiei de anchetă un individ cu numele Vasile Marin.

Acest Vasile Marin afirmă, că el „m'a văzut venind uneori la Preșidenție cu Seletzki, că am intrat la d. Maniu și am ieșit împreună.”

Imediat am cerut sesizarea parchetului să pornească procedura împotriva acestui individ pentru „sperjurie”.

La Preșidenție lucrau și erau prezenți trei șefi de cabinet ai dlui Maniu, doi șefi de cabinet ai dlui Lugoianu, secretarul general d. Vlahide, precum și alți funcționari. *Nici unul dintre aceștia nu m'a văzut nici odată venind și plecând cu Seletzki.* Am cerut comisiei să-i asculte sub jurământ pe toți. Comisiunea a refuzat. D. Maniu audiat fiind tot sub jurământ a declarat categoric nu numai, că Seletzki n'a fost cu mine la Preșidenție, dar că eu niciodată nu i-am vorbit de contractul Skoda și de Seletzki. Comisiunea chiar dacă punând în cumpănă deoparte depoziția dlui Iuliu Maniu, fost primministru și de altă parte afirmația contrară a unui fost șef de cabinet, dimis, al unui fost subsecretar de stat și ar săvârși absurda greșeală de a nu crede dlui Maniu și atunci ar avea datoria să-i asculte pe toți funcționarii Preșidenției dintre cari desigur, că s'ar găsi măcar unul să afirme dacă era adevărat, că m'a văzut „venind și plecând” cu Seletzki.

Pentru ce s'a făcut biroul să-i asculte pe acești informatori? S'a temut că vor doborî afirmația interesată alui Vasile Marin și ar dispărea astfel una din principalele dovezi?

De altfel față de depoziția falsă alui Vasile Marin există și depozițiile dlor A. Leucuția, fost deputat, ing. C. Măldărescu director general, T. Demetrescu, avocat, cari *sub jurământ* au depus, că eu l-am cunoscut pe Seletzki abea în vara anului 1930, deci după încheierea contractului.

Raportorul are îndrăsneala să afirme, că la Sovata în vara anului 1930 eu și cu Seletzki ne-am prefăcut, că nu ne cunoaștem și ne-am lăsat prezentați... *(Fîindcă probabil prin o genială intuiție am prevăzut, că*

patru ani mai târziu vom fi audiați în ancheta Skoda! Ridicol și desgustător).

Omeneste este cel puțin de nepriceput cum s'ar găsi un singur om cu mintea întreagă, care să creadă, că dacă ași fi decăzut într'atâta să mă pretez la o infamie de a trafica, să fac și prostia, să vin la Preșidenție în societatea clientului, să cer audiență, când puteam să-l văd oricând, acasă sau aiurea, între patru ochi pe d. Maniu, în urma legăturilor mele de rudenie. Apoi este de nepriceput cum ați putut da crezare afirmației lui Vasile Marin, că acesta putea să știe ce discuta primul ministru în cabinet cu diferite persoane, cari veneau la el.

Dar pentruca să fie pe deplin apreciat raționamentul raportorului, trebuie să Vă reamintesc, că nici Vasile Marin nu afirmă, că eu am tratat cu Seletzki chestiunea contractului. Așa, că chiar dacă n'ar exista depozitia falsă a acestuia, depozitiile martorilor dela Sovata și chiar dacă n'ar fi gata funcționarii Preșidenției să depună contrarul, nici în acel caz depozitia lui Vasile Marin nu poate fi socotită ca dovadă deplină.

Iată pe ce șubrede „dovezi“ și argumentări se bazează afirmația raportorului, că eu am fost în legătură cu d. Bruno Seletzki sau cu casa Skoda.

III. Gestiunea mea materială.

Rămâne deci să mă ocup cu argumentul celalalt al raportorului, că
*„mănuind în anii 1929—1930 averi importante
și nejustificându-le“*

acelea nu pot proveni decât dela Skoda.

1. O mică reprivire istorică.

Înainte de Unire eu am avut un birou advocațional bun. Deși tânăr, în scurt timp am agonisit o avere considerabilă. Am avut acțiuni, depuneri, casă, fabrică de cărămizi și țigle, viă, moșie, moară sistematică etc. etc. — Nimeni nu m'a întrebat atunci, când luptam cu stăpânirea ungurească, că din ce trăiesc, de unde am bani, cine-mi plătește cheltuielile etc. etc. Nici ungușilor nu le-a trăsnit prin cap să-mi cerceteze averea. Sau dacă am călătorit în străinătate, să mă întrebe ce ce bani am fost și în ce scop? Dacă am petrecut vara la o stațiune balneară să mă întrebe ce afaceri am făcut de unde îmi pot permite acest lux?

De asemenea tratament mă bucur numai dela 1918 încoace.

Mă miră însă, că sunt o mulțime de oameni politici și funcționari publici, cari și-au agonisit averi fabuloase, au palate, moșii, păduri, viă, mașini, bani, fabrici — **dela Unire încoace** — pe cari nimeni nu-i bănuiește, nu-i cercetează și de cari nimeni nu se interesează. Mă întreb de multeori pentru ce chiar numai eu sunt ținta atacurilor? Răspunsul e aproape banal, e pe buzele tuturor, nu vreau să-l mai repet...

După lichidarea Consiliului Dirigent, un grup de adversari politici în frunte cu d. Octavian Goga, a început o campanie de ponegrire împotriva mea. D-lor au fost la guvern. Au avut toate mijloacele și toate posibilitatea să câștige dovezi împotriva mea. Au și anchetat gestiunea mea ani de-a rândul dar fără nici un rezultat. Bineînțeles n'au avut atâta bun simț să recunoască adevărul și să-mi dea satisfacție. În schimb s'au bucurat cu toții de amnestiile acordate pentru delict de presă. Eu neavând nimic de ascuns în gestiunea mea am cerut încă în anul 1921 o anchetă parlamentară asupra gestiunii mele. Parlamentul de atunci n'a avut curajul să ordone anchetă, în schimb în presa lor majoritarii de atunci au continuat să debiteze cele mai ticăloase calomnii.

2. Guvernare nouă, acuzări noi.

În noua guvernare eu n'am fost nici ministru și nici în fruntea vreunei administrații publice. La Casa Pensiilor n'am avut o gestiune personală, acolo am lucrat împreună cu un întreg consiliu de administrație.

Am fost totuși acuzat, că am câștigat eu personal drept spert sute de milioane din pensiile acordate, deși totalul pensiilor acordate n'a atins cifra de 30 milioane lei.

Astăzi nimeni nici măcar nu pomeneste despre „panamalele“ dela Casa Pensiilor. Pentru ce? Din simplul motiv, că nu existau acestea panamale decât în mentalitatea bolnavă a adversarilor mei politici și în sufletul câtorva ticăloși.

Apoi s'au amintit de afaceri cu Minimax, cu spirtul etc. câte bazaconii toate, calomnii nepedepsite cari de mult au evaporat în atmosfera pensitională a politicianismului dela noi.

Mai pe urmă s'a venit eu afacerea Skoda. Primele acuzări s'au formulat în presă la sfârșitul lunii Aprilie 1933.

S'au cheltuit enorme energii și importante sume de bani, s'au utilizat mari influințe pentruca să se câștige măcar a singură dovadă, cât de palida împotriva mea, dar fără rezultat.

În cele din urmă s'au recurs și la falsificarea documentelor publice.

Și acum mă văd nu acuzat ci deadreptul delievent în afacerea Skoda.

3. Cererea de revizuire a averii.

Raportorul are îndrăsneala să afirme, că eu mi-am cerut justificarea averii „sub presiunea opinii publice indignate“.

Fraza aceasta bombastică poate să impresioneze pe proști și ticăloși, dar amintind câteva date și momente reale, entuziasmul raportorului și al calomniatorilor eiusdem farinae va scădea îndată sub zero.

Când s'a promulgat legea pentru controlul averilor am așteptat zece zile pentru a vedea care dintre numeroșii mei calomniatori din presă și parlament sau aiurea va avea curajul să ceară bazat pe acuze concrete și dovezi revizuirea averii mele.

După-ce nici unul dintre ei n'a avut acest curaj mi-am cerut eu însumi revizuirea averii. Singur dintre toți oameni politici din aceasta Țară.

Dar n'am făcut numai atât. Am apelat în public la toți cei cari au scris și vorbit împotriva mea să se prezinte cu acuze și dovezi împotriva mea, *declarând că nu-i voi urmări în caz dacă nu le reușeste să-și dovedească afirmațiunile lor.*

Poftim și urmeze-mă cineva pe aceasta cale și atunci și numai acela poate să aibă prestigiul moral să vorbească de revizuirea averii mele.

S'a întâmplat ea nimeni dintre cei indicați de mine și cari au scris

și vorbit împotriva mea să nu se prezinte la prima și a doua dezbateri. La a treia dezbateri a venit unul singur d. Juca, pentru a declara, că D-sa n'a făcut altceva decât să repete cele afirmate de d. Valer Pop, dar că personal n'are dovezi.

Am procurat eu singur datele și dovezile pentruca instanța să poată controla și justifica averea. Raportul DVS se folosește și el de datele mele, acceptând unele și refuzând altele așa dupăcum îi vine la socoteală.

4. Starea mea materială.

Raportorul se nizuiește prin o abilă jonglerie cu cifre să dovedească un fapt, care m'ar bucura să fie adevărat și anume, că eu sunt un om bogat.

Pentruca să-și realizeze acest obiectiv scotocește din puzderia ce cifre cu cari operează o sumă de 10 milioane lei spunând, că după anul 1928 eu am izbutit să-mi cresc patrimoniul cu aceasta sumă.

Raportorul confundă noțiunile: depozitele și transferurile le socotește drept depuneri, noi investițiuni le consideră avere indiferent, că sunt făcute din sume împrumutate sau ba, apoi ignorează cu desăvârșire sumele, cari au rezultat din veniturile mele obișnuite de:

- a) profesor universitar,
- b) avocat,
- c) acționar la bănci și întreprinderi,
- d) parlamentar (diurne și alte retribuțiuni).

Astfel nu admite una cu capul, ceea ce eu am arătat în cererea mea înaintată la Curtea de Apel, că în luna Oc. 1932 eu am avut:

62 milioane lei datorii în legătură cu minele, iar astăzi am Lei 71 milioane datorii.

Din aceasta sumă cu circa Lei 60,000.000 îi datorez D-lui Radermacher pentru suma avansată în baza contractului în Schillingi, Lei 2 milioane datorii vechi neachitate. De atunci încoace rezilându-se contractul cu Dl Santermeister, asupra explorării făcute la minele București-Rovina, din anul 1933 încoace, — până în Februarie 1934, mai datorez cu suma de Lei 3 milioane. D-lui Radermacher îi mai datorez interese convenite Lei 4 milioane până la data de 1 Iulie 1934, despre ce am încunostiințat și Banca Națională la timpul său, — în afară de aceasta am contractat noi datorii în suma de Lei 2 milioane din cari Lei 1 milion 500 mii la Banca de Agricultură din Cluj.

Este adevărat, că față de acestea datorii am imobile și altă avere precum și dreptul meu de exploatare exclusivă a minelor.

Raportorul sub inspirația campaniei de presă, excepționează cumpărarea unei grădini de 10 jugăre unde am făcut fără succes experimentări pentru instalarea unei ferme de model, la care între timp am renunțat, uitând să sublinieze împrejurarea, de care are perfectă cunoștință, că nici până în ziua de azi nu e achitat în mare parte prețul

imobilelor. În definitiv mă privește pe mine felul cum înțeleg să-mi agonisez venituri pentru a-mi asigura existența familiei mele număroase și nu întreprinderea mea este prima care s'a înființat și s'a pus în lucrare cu ajutorul creditului.

5. Ordinea de bătaie a raportorului.

Dar pentru raportor important este nu atât să arate, că sunt bogat, ci să dovedească că am primit sume importante de bani, dar că nu le-am primit drept împrumut, ci comision sau șperț, adică pe cale ilicită.

Drept aceia înainte de toate s'a nizuit să arate, că:

- a) drepturile asupra minelor s'au perimat;
- b) că chiar dacă ar fi ale noastre minele nu valorează nimic;
- c) că înainte de anul 1929 nimeni n'a acordat vre-un împrumut asupra minelor.

Raportorul și-a făcut calculul așa: dacă voi arăta, că nici d. Maniu, nici d. Boila n'au avere pe baza căreia să fi putut obține d. Boila vre-un împrumut, merg cu un pas mai departe și voi arăta, că împrumuturile, cari totuși s'au acordat sunt fictive, adică camuflează un câștig ilicit, că banii sunt primiți drept șperț sau comision.

Prin urmare raportorul ne silește să arătăm înainte de toate, că minele există, că sunt proprietatea dlui Iuliu Maniu încă din anul 1904 că eu le-am avut din anul 1921 în administrare proprie și pe cont propriu, că din anul 1930 le-am exarendat și în fine, că drepturile toate au fost conservate că minele valorează prețuri mari, ceace vom arăta în cele ce urmează:

Situația de drept a minelor.

Trebuie să distrug o legendă. Aceea anume, că d. Iuliu Maniu a intrat în România-Mare om sărac.

Dsa, este adevărat, și-a deschis biroul advocațional în anul 1898 fără a avea personal avere mare. Dar în curând biroul său advocațional devine unul dintre cele mai frecvente și aducătoare de câștig din Ardeal.

Dar d. Maniu și-a agonisit o avere frumoasă în urma muncii sale cinstite de avocat. Astfel a cumpărat încă în anul 1904 minele de aur dela Baia de Arieș, București-Rovina, Băișoara, etc. dela „Kredit Gesellschaft für Handel und Industrie“ și dela „Deutsch-ungarische Gewerbschaft“, mine cari valorează un preț extraordinar.

Raportorul, nu găsește aprecieri juste pentru averi câștigate prin muncă asiduă și cinstită, are îndrăsneala să discute — fără nici o considerație față de persoana proprietarului — chiar existența drepturilor

asupra minelor, afirmând, că drepturile s'au perimat, lăsând o aluzie răutăcioasă la operațiunile de credit asupra unor bunuri inexistente.

Este adevărat, că guvernele liberale au mers atât de departe cu prigona politică, încât au întârziat validarea drepturilor, dar nu mai puțin adevărat este, că drepturile miniere ale dl-ului I. Maniu există intacte.

Pentru a spulbera tendențiosul extemporal juridic, în materie de drepturi miniere al raportorului, îmi iau voie a reproduce aici în extensiunea ei decisiunea Nr. 2270—1933 a Ministerului de Industrie și Comerț, Inspectoratul Minier Abrud, care s'a dat în urma numărăoaselor mele cereri.

REGATUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A MINELOR
INSPECTORATUL MINIER
ABRUD

COPIE

No. 2270—1933.

Dlui

DR. ROMUL BOILA
reprezentant general minier al Dlui Dr. Iuliu Maniu

CLUJ

BCU Cluj / Central University Library, Str. Băi No. 1.

La cererea Dvoastre din 17 Noemvrie crt. înregistrată la No. 2628 1933, avem onoare a vă comunica următoarele:

Dvoastre în calitate de reprezentant minier înregistrat al dlui Dr. Iuliu Maniu a-ți cerut sub No. 1681 din 12/XI 1930 validarea bunurilor miniere ale D-Sale situate în comunele București, Rovina, Dupăpiatra și Stănița (Borzești), din jud. Hunedoara, iar cu cererea înregistrată la No. 1680 din 12/XI 1930 validarea concesiunilor D-lui situate în comunele Baia de Arieș și Băișoara și Săcel din jud. Turda.

I. Cum o parte din concesiunile din jud. Hunedoara n'au fost înregistrate pe numele dlui Iuliu Maniu, ci pe numele asociațiilor „Nicolae Colnic”, „Sf. Treime Maniu” și „Ștefan Dupăpiatră”, a trebuit cel dintâi să facem procedura pentru transcrierea cuxelor acestor asociațiuni pe numele D Sale, apoi pentru disolvarea și radierea lor.

Terminându-se procedura de disolvare a asociațiilor în chestiune, în 10 Decemvrie 1932 ne-am adresat tribunalului Alba, secția Cărții Fund. miniere, sub Nr.ii 2240, 2241 și 2242/1932, cu rugarea să binevoiască a-l înregistra pe dl Dr. Iuliu Maniu, ca proprietar al concesiunilor ce erau proprietatea asociațiilor disolvate, ca pe baza deciziunilor Tribunalului de înscrierea proprietarului faptic în persoana

dului Dr. I. Maniu să putem radia asociațiunile disolvate și întocmi tablourile definitive de validare pe numele lui.

Cu încheierile Nr. 85, 86 și 87/1933 mine Tribunalul Alba ne a restituit cererile, dispunând ca să le înaintăm împreună cu tabloul despre concesiunile validate potrivit art. 6 din Regulament pentru aplicarea art. 264 din Legea Minelor direct la Tribunalul Alba Secția II ca instanța c. f. min. specială.

Aceste încheieri le-am primit în 31 Ianuarie 1933 și s'au înregistrat la Nr. 362, 363 și 354/1933.

Pentru orientarea Dv anexăm aceste încheieri în copii oficiale.

Încheierile Tribunalului sunt greșite, deoarece deoparte cartea minieră specială pentru concesiunile în chestiune se conduce la Tribunalul Hunedoara din Deva (fiind situate aceste concesiuni pe teritoriul acestui județ), de altă parte, pentru ca tablourile de validare să se poată face pe numele dlui Dr. Iuliu Maniu, am avut și avem nevoie ca concesiunile în chestiune să se transcrie în cartea fund. min. veche, pe baza actelor prezentate de noi, pe numele D-lui, ca după aceea să facem și noi înregistrările de cuviință în cartea concesiunilor condusă la noi. Ori înscrierile în cartea concesiunilor în privința schimbării proprietarului se pot executa numai pe baza deciziei Tribunalului, instanța c. f. miniere. Neputând exopera de la Tribunalul Alba un astfel decise, nu putem corecta nici cartea concesiunilor, dar — observând cu stricteță prescripțiunile — nu le putem înscrie aceste drepturi nici în tabloul definitiv de validare, deoarece asociațiunile disolvate nu mai sunt proprietari, dar nici dl. Dr. I. Maniu nu-i înscris în cartea fund. minieră, nici în Cartea concesiunilor ca proprietar.

Au împiedecat continuarea procedurii și „instrucțiunile” Ministerului Industriei și Comerțului ce am primit în cursul anului, despre cari Vă comunicăm mai la vale.

În privința rezolvării cererilor de validarea concesiunilor proprietatea dlui Dr. Iuliu Maniu se prezintă la noi următoarea situație :

a) Concesiunile miniere din com. Baia de Arieș din jud. Turda au fost înscrise de noi în tabloul de validare No. 367/1930 ;

b) Concesiunile miniere din comunele Băișoara și Săcel din jud. Turda au fost trecute în tabloul de validare No. 368/1930 ;

c) Concesiunea Sf. Ioan din com. București a asoc.

min. „Sfta Treime Maniu“ acum disolvată, a fost trecută în tabloul de validare No. 396/1930 ;

d) Concesiunea „Sf. Nicolae“ din comuna Rovina a asoc. min. „Colnic Nicolae“ (în prezent disolvată) a fost înscrisă în tabloul de validare No. 370/1930 ;

e) Concesiunea „Ștefan“ din comuna Dupăpiatra a asoc. min. „Ștefan Dupăpiatra“ (acum disolvată) a fost trecută în tabloul de validare No. 371/1930 ;

f) Concesiunile fostei asoc. min. „Magyar Német“ deja radiată, au fost înscrise pe numele Dlui Dr. Iuliu Maniu în tabloul de validare Nr. 372/1930.

Tablourile definitive nu s'au făcut din cauza lipsei personalului. Am cerut Ministerului de mai multe ori și bine motivat — chiar în interesul rezolvării cererilor de validare — sporirea numărului funcționarilor la serviciul nostru, dar fără nici un rezultat. Și cu un singur funcționar de birou nici lucrările curente nu le putem rezolva, așa au rămas netranscrise și tablourile de validare.

II. În privința cererilor de *transformare* și *reînnoirea* drepturilor de explorare vechi ale dlui Dr. Iuliu Maniu, situate pe teritoriul comunei Baia de Arieș (cuprinse în cererea Nr. 966/1926) și a drepturilor de explorare situate pe teritoriul comunelor București și Rovine (cuprinse în cererea Nr. 967/1926) cu onoare Vă comunicăm, că complexările cerute de Ministerul Industriei și Comerțului abia le-am primit dela Dvoastră în 27 Februarie crt., fiind înregistrate sub Nrii 662 și 659/1933.

Cum conform „instrucțiunilor“ primite dela Minister în legătură cu ordinul Nr. 27597 din 17 Mai 1933 al Direcțiunei Minelor, cererile de reînnoire (transformarea) drepturilor de explorare vechi trebuie rezolvate după regiuni și în legătură cu cererile băștinașilor din acea regiune, — cererea Dvoastre de transformare pentru drepturile de explorare din comuna București și Rovine nu s'a putut rezolva. Drepturile de explorare din comuna Baia de Arieș însă nefiind în nici-o legătură cu drepturile locuitorilor băștinași, această cerere va putea fi rezolvată din partea noastră. Dosarul acestei cereri este în studiu.

Din cauza „instrucțiunilor“ mai sus menționate n'am putut continua nici procedura de validarea concesiunilor (perimetre de exploatare), dobândite până la intrarea în vigoare a Constituției, aparținătoare băștinașilor din Ardeal.

S'a stabilit drept normă că nu se pot bucura de avantajile regulamentului — în privința validării drepturilor miniere — decât *intreprinderile* miniere. Caracteristicul pentru o întreprindere mică este suprafața ce o deține. Ca maximul te-

ritoriului s'a stabilit 100 Ha. Atâta se recunoaște și validează *băstinașilor* conform regulamentului. Dacă dețin suprafețe mai mari, restul ce este peste 100 Ha, se poate valida numai pe calea legii.

Ca bă tinași din Munții Apuseni se consideră aceia cari s'au născut în acea regiune, unde sunt situate drepturile lor, sunt muncitori (sau au întreținut un timp îndelungat lucrări miniere) și sunt săteni. Cel puțin *două din aceste elemente* caracteristice trebuie să posede respectivul care intenționează să-și valideze drepturile miniere conform regulamentului.

Cum Dl Dr. Iuliu Maniu posedă în districtul acestui Inspectorat concesiuni miniere în suprafață de 311 Ha, — și luând în considerare că micilor întreprinderi din Munții Apuseni, dacă majoritatea părților sunt deținute de „băstinași” în felul arătat mai sus, nu se poate valida conform regulamentului decât un singur „bloc” cu suprafață de 100 Ha, după alegerea proprietarului băstinaș. Vă înviiăm ca în termen de 60 zile dela primire să justificați: că dl Dr. Iuliu Maniu îndeplinește condițiunile stabilite prin ordinul ministerial No, 27597/1933 pentru băstinași. (Acestea se justifică printr'un certificat comunal.) În legătură cu dovada de mai sus veți înainta o declarație pentru alegerea blocului până la 100 Ha care săi se valideze conform regulamentului.

Pentru orientarea Dvoastră Vă comunicăm la vale grupurile concesiunilor ce le posedă dl Dr. Iuliu Maniu în districtul nostru:

1. In comuna Baia de Arieș . . . . . 62,7382 Ha
2. „ „ Băișoara-Săcel . . . . . 180,2793 Ha
3. „ „ București (Hunedoara) . . . 5,7843 Ha
(Teritoriul fostei asoc. min. Sft. Treime Maniu.)
4. In comuna București (Hunedoara) . . 40,4883 Ha
(fosta Magyar-Német.)
5. In comuna Rovine (Hunedoara) . . . 36,0930 Ha
(fostă Magyar-Német.)
6. In comuna Rovine (teritoriul fostei asoc.
Nic. Col.) . . . . . 4,5116 Ha
7. In comuna Dupăpiatră (Hunedoara) . . . 1,44 8 Ha
(Teritoriul fostei asoc. Ștefan Dupăpiatra.)
8. Tot în comuna Dupăpiatră . . . . . 52,0506 Ha
(fostă Magyar-Német.)

Pentru ca chestiunea validărilor să poată fi rezolvată, Vă rugăm a ne înainta cele cerute mai sus în lăuntru termenului de mai sus, deoarece în caz de neconformare le vom înapoia dosarele

respective Comisiunilor de validare de unde le-am primit, ca să puteți continua procedura începută la locurile copetente.

Abrud, la 29 Noemvrie 1923.

3 anexe

(L. S.)

Seful Inspectoratului Minier:
ss. Ing. HERMANN

Această deciziune, deși eronată în privița interpretării unor texte de legi, nu numai, că nu trage la îndoială existența drepturilor miniere ale Dlui I. Maniu, ci unele din ele (p. a.) le recunoaște deja ca validitate și prescrie formalitățile pentru validarea celorlalte.

Mai reproducem aici o decizie oficială a Ministerului de Industrie și Comerț, care s'a dat la o repetată intervenție a mea și din care reiese în mod indiscutabil că validarea drepturilor se face fără nici o restricțiune.

ROMÂNIA. Ministerul Industriei și Comerțului. Direcțiunea Generală a Minelor. Inspectoratul Minier Abrud. No. 16. Din 5 Aprilie 1934.

Dlui Dr. Romul Boila

reprezentant minier general al Dlui Dr. I. Maniu Cluj,
Str. Băii No. 1.

În referire la adresa noastră No. 2270 din 29 Noembrie 1933 avem onoare a Vă comunica că conform ordinului No. 202.171 din 31 Martie 1934 al Ministerului Industriei și Comerțului, Direcțiunea Minelor concesiunile miniere ale Dlui Dr. Iuliu Maniu, ce se află în districtul nostru vor putea fi validate de acest Inspectorat, fără nici o restricțiune, în baza normelor „Regulamentului pentru aplicarea art. 264 din Legea Minelor”.

(L. S.)

Seful Inspectoratului minier:
ss. Ing. Hermann.

Raportorul, care se pretinde a fi mare jurist și versat în ale drepturilor miniere, face aici o mică și voită confuzie, clasând în aceeași categorie chestiunile petrolifere cu ale minieritului de metalifere, expunându-se astfel ridicolului în fața specialiștilor prin citarea unor texte de lege cari se referă la industria petroliferă și n'au nimic cu minele de aur.

Repetăm deci d. Maniu în anul 1920 se găsea om cu avere. Dar după funcționarea sa în calitate de președinte al Consiliului Dirigent, d. Maniu a refuzat să mai exerceți profesiunea sa de avocat

și să se ocupe cu întreprinderi comerciale și industriale, trăind exclusiv din veniturile modeste ale moșiei păritești. Mai mult: D-sa, poate singurul om politic — a refuzat să fie ales și cooptat în consilii de administrație, renunțând astfel la un venit anual de mai multe milioane lei. Prin felul acesta d. Maniu a înțeles deoparte să păstreze completa sa independență ca șef de partid, de altăparte n'a vroit să beneficieze în urma legăturilor sale politice și nici să exploateze raporturile cari au existat dela șef de guvern la diferite organe justițiare și administrative, ale căror numire s'a făcut chiar de către D-sa.

Astfel a renunțat și la exploatarea industrială și comercială a minelor sale, deoparte, că nici n'avea timpul necesar, de altăparte din motivele indicate mai sus. S'a învoit însă cum era și firese — să administrez eu minele pe cont propriu și risc personal. În anul 1930 acest raport de drept se transformă în senzul, că am exarendat minele, deci posibilitatea de dispunere a mea asupra acestori mine a devenit și mai largă și completă. Bineînțeles prin faptul, că unele împrumuturi necesitate de investiri și lucrări la mine au fost garantate prin însași ipoteca minelor nu schimba acest raport de drept, dimpotrivă.

Din acestea motive consider ca deplasată aluzia ironică a raportorului, că am fost numai un „mandatar“ al dlui Maniu. Aceasta și asemenea apucături evidentiază tendința de a impresiona politicește opinia publică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

7. Cât valorează minele ?

Desigur, că asupra prețurii unor mine se prezintă elemente de judecată cu totul special, uneori chiar subiective și pendinte de constelațiuni economice, politice și sociale.

O mină nu poate fi prețuită prin aceleași metode ca spre pildă un pământ agricol, casă sau fabrică. În teorie o mină poate valora zeci și sute de milioane, în practică este o avere cu sold deficitară.

Este îndeobște cunoscut, că o întreprindere de minerit nu se judecă din punct de vedere al rentabilității după un an-doi de funcționare. Pot trece și 15 ani deficitar până ce într'un an se achită chiar întreg deficitul. Aceasta o știu chiar și romancierii și mă miră foarte mult, că n'o știe un jurist, specialist în materie economică.

Raportorul ignorează cu un gest suveran toate expertizele cari sunt la dosarul cercetării averii, dar cari au fost depuse de mine și separat. *Nu eu, ci experți din 4 țări au stabilit că în minele arendate de mine sunt pirită în valoare de Lei 500,900.000 și aur numai într'o singură mină de lei 7.500,000.000, (șapte și jumătate miliarde).* Apoi oficiile de analiză ale Statului au arătat cuprinsul bogat de aur pe tonă.

Pentru a sublinia și mai mult completa lipsă de bunăcredință a raportorului în ce privește valoarea minelor, țin să dau publicității faptul cunoscut prea bine de raportor și retăcut evident pentru a nu

distruge argumentația sa, că în anul 1927 un cunoscut petrolist Dl Bosch, a încheiat o convențiune cu mine asupra minelor, obligându-se de a înființa o societate de exploatare cu capital de Lei 100 milioane, care contract a fost de mine denunțat, ceea ce arată, că nu eram abtiat să valorizez minele pe orice preț derizoriu.

Toate aceste dovezi nu le-am prezentat pentru ca raportorul să-și ia îndrăzneala de a detracta valoarea minelor cu scopul evident să-și sprijinească argumentația șubredă, pentruca astfel nimeni să nu-mi acorde credit ci ca să lămurească problema în întregime ei.

8. Imprumuturile acordate înainte de 1929.

Deoparte raportorul persiflează predispoziția și vasta mea activitate comercială și industrială, de altă parte afirmă, că toată această activitate nu este reală, că toate hârtiile sunt false, contractele sunt fictive, că eu am obținut bani cu totul dela alte persoane, decât cele arătate, cu alt scop și alte motive. Nu vi se pare, că aici este o flagrantă contrazicere?

Dar eu m'am ocupat cu minieritul din anul 1921, când nu exista Casa Penziilor, Casa Skoda și nimic din obiectele de acuză. Au venit experți, numeroși ingineri, cari au prețuit minele, am obținut credite importante chiar dela Banca Națională și am exploatat minele. Altă problemă, că au fost sau ba deficitare minele. Fapt este, că am contractat împrumuturi, că prin urmare ceea ce înainte de anul 1929 se părea rentabil ca industrie și operație de credit, pentruce este cu atâta zel declarat fictiv, camuflat și fantezist după anul 1929.

În mod cu totul suspect raportorul ignorează contractele mele cu Dl Bosch și cel cu Dl. Teodor Fischer, încheiate înainte de anul 1929, deci când mă găseam în opoziție. Oare Dl Bosch este tot un prieten cu Dl Seletzki și un agent al Skodei? Toți marii capitaliști ai lumii s'au pus în gardă să mă servească pentru a-mi înlesni traficul de influință? Oare Teodor Fischer din pur altruism s'a ocupat cu valorizarea minelor și a avansat sume importante? Pe atunci nu eram la guvern și nimeni n'a știut de vreo furnitură de armament. Nu cumva lucrează atât de febril fantezia raportorului să-și închipuie, că eu în anul 1927 am presimțit, că peste trei ani o să încheie statul un contract cu Casa Skoda și o să am nevoie de un contract camuflat și m'am întovărășit deci în acest scop cu Dnii Bosch și Teodor Fischer.

După concluzii atât de abil ticluite nar fi exclusă nici o asemenea argumentare.

Dar o întreprindere, care era în funcțiune din anul 1921 pentruce, fără să i se schimbe averea radicală, este declarată după 1929 fictivă și camuflată?

Nizuința raportorului de a arăta, că înainte de 1929 eu n'am găsit

credit este zădarnică și chiar caragioasă, cât timp însuși arată în alt loc sumele importante, cari le-am împrumutat.

Adevărul este, că am primit credit, dar n'am primit creditul suficient pentru o exploatare rațională și în stil mar.

Mi se impută, că n'am căutat credit în Țară. Un neadevăr sfruntat. Am prezentat doar comisiunii de anchetă o adresă dela „Creditul Industrial“ prin care mi se refuză creditul.

Dealtăparte creditele acordate de Banca Națională, Patria și particulari nu-mi erau suficiente, mai cu seamă, că dela un timp Banca Națională a denunțat creditul.

9. Contractul Bosel.

Raportul în ordinea ticluită de Dsa pentru a arăta, că n'am dispus de o avere și că deci împrumuturile mele au fost fictive, ajunge la contractul Bosel, ignorând în același timp două împrejurări foarte importante:

a) că am obținut împrumuturi și înainte de 1929,

b) că înainte de acest an, deci înainte de a veni la putere, am încheiat un contract cu Dl Teodor Fischer, care este aproape similar cu cele încheiate ulterior cu dnii Bosel și Radermacher.

Raportorul adoptă aceasta tactică din simplul motiv, că altfel s'ar năruî întreaga sa argumentație cu inexistența averii și cu împrumuturile fictive. Căci dacă ar fi fost nevoit să recunoască cele două fapte, că anume am primit sume importante și înainte de 1929, că am încheiat un contract similar cu dnii Bosel și Radermacher, înainte de 1929, orice om cu bunăcredință și chiar laic ar observa imediat, cât de șubredă este argumentația sa.

Pe ce își bazează raportorul afirmația sau mai exact părerea sa, că contractul Bosel este camuflat și că nu era vorbă serios de exploatarea și valorizarea minelor?

Pe trei „fapte“ (?):

a) că am oferit lui Bosel toate minele cu 30 milioane,

b) că minele nu valorau nimic,

c) că Bosel în loc să uzeze de opțiunea acordată pentru cumpărarea și exploatarea minelor, denunță contractul, amenință cu proces, în momentul când s'a convins, că nu poate face afaceri de altă natură.

Nici una însă din faptele și considerațiunile invocate nu sunt adevărate și întemeiate.

Dimpotrivă starea de fapt este intenționat tendențios expusă pentru a zăpăci lumea și pentru a impresiona opinia publică.

ad punctul a). Nu este adevărată, că eu i-ași fi oferit lui Bosel toate minele cu 30 milioane. Adevărul este, că el s'a zbatut mult timp să ajungă în legătură cu mine, folosindu-se și de mijlocirea dlui Piso, care poate da cele mai bune relații asupra stării de fapt.

În cele din urmă am încheiat un contract nu pentru *toate*, ci pentru *una din cele patru mine*. (București-Rovina).

ad punctul b). Este o apreciere cu totul subiectivă și neîntemeiată, că minele nu valorează nimic, precum am arătat în capitolele precedente.

ad punctul c). Aici îndrăzneala raportorului atinge culmi nebănuite. După-ce eu am refuzat să tratez cu Bosel afaceri de altă natură, acesta se supără și renunță la contract, pretinzându-și banii înapoi. Din aceasta împrejurare, care deoparte dovedește procedura mea corectă, de altă parte dovedește, că n'a fost camuflat și simulat împrumutul devremece a trebuit să-l replătesc, raportorul făurește o armă chiar împotriva mea.

10. Contractul Radermacher.

Neputând să accept ca întreprinderea mea de exploatare a să eșueze a trebuit să mă gândesc serios la un nou plan de exploatare sau valorizare a lor.

Astfel după multe tergiversări și tratări am încheiat un contract cu Dl Radermacher în ziua de 5 Septembrie 1930. A nu uita, că contractul Skoda a fost încheiat în Martie 1930!).

Raportorul cu multă nonșalanță trece peste aceasta diferență de date și insinuă cu reacredință, că *acest contract cu Radermacher este simulat*.

Pentru invederarea părerii sale invoacă următoarele argumente:

- a) că Radermacher nu s'a grăbit să-și exercite dreptul de opțiune,
- b) că operațiunea s'a făcut pe simple scrisori, fără dată certă nu prin act autentic,
- c) că părțile nu s'au pus în regulă cu exigențele fiscale,
- d) că s'au putut găsi creditori fără o garanție reală numai pe omenie,
- e) că Radermacher nu s'a interesat de situația economică și juridică a minelor,
- f) că Radermacher a avansat o sumă importantă având numai drept de opțiune,
- g) în sfârșit fiindcă Radermacher nu numește membri grupului financiar, în numele cărora pretinde că a lucrat.

Răspunsul meu îl aveți în următoarele :

Ad. a). Că Radermacher nu s'a grăbit cu exercitarea opțiunii nu este exact. Altmintrelea ce rost a avut experimentările cu Dl Sautermeister? El a făcut însă mai mult. A cerut lichidarea contractului și replătirea împrumutului. De câteva luni se găsește cererea mea la Banca Națională pentru a mi se acorda transferul asupra intereselor, cerere neresolvită.

Intreb pe oricine cu minte sănătoasă cum poate fi un împrumut simulat, care trebuie replătit?

Ad. b). Contractele au fost încheiate după toate cerințele legilor în vigoare.

Raportorul voit sau din pură neglijență ignorează cu totul împrejurarea, că una sunt prescripțiile legii asupra formei contractului în Vechiul Regat și altele în părțile ardelenes și că deci contractele mele sunt făcute în conformitate cu legile în vigoare din regiunea unde sunt situate minele. Dealtfel mai amintesc aici, că toate contractele mele începând cu Bosch au fost încheiate în aceleași condițiuni formale.

Dacă au fost bune pentru părți pentrue nu sunt bune și pentru raportorul Dv.? Cine înafară de părțile contractante poate excepționa forma unui contract, dealtfel corespunzător formelor prescrise de legile din partea locului.

Ad c). Nu sunt certat cu nici o lege fiscală. Nu există nici o transgresiune numai în fantezia raportorului.

Ad. d). Mărturisesc sincer nu înțeleg nedumerirea raportorului, care pare că și de astădată confundă un imobil cu o întreprindere minieră. Căci una sunt garanțiile și caracterul creditului la un imobil și alta la o întreprindere minieră.

Și apoi aici n'a fost vorba de un simplu împrumut, ci de cooperare și exploatare. Eu i-am asigurat drepturi importante creditorilor, pe cari dacă nu le exercită îi privește, dar nu-l privește pe raportorul comisiei Skoda.

Ad. e). Afirmația că Radermacher nu s'a interesat de situația economică și juridică a minelor, nu este exactă. Din corespondența cu Radermacher reiese limpede că el cunoștea minele, el și-a trimis expertii săi și știa cât valorează minele.

Ad. f). Că Radermacher a avansat o sumă importantă, este adevărat. Dar nu mai puțin adevărat este, că a fost obligat la asta prin contract. Prin urmare din faptul, că cineva îndeplinește o condiție a contractului nu se poate deduce la caracterul simulat al contractului.

Ad. g). *Et nunc venio...* la cea mai „gravă” și „teribilă” acuzațiune. Ci că Radermacher refuză să numească membrii grupului financiar în numele cărora a lucrat și lucrează.

Dar ce mă împoartă pe mine asta? Am făcut eu contract cu un grup sau cu Radermacher? Am primit eu banii dela un grup sau dela Radermacher?

În lumea financiară și chiar la întreprinderi pe lungă durată există cointeresați și capitaliști, cari finanțează o întreprindere fără să fie numiți. Cu atât mai mult există asta la operațiuni de credit.

Eu sunt dator să arăt dela cine am primit eu banii. În orice caz nu sunt dator să arăt toate peripețiile banilor pe toți posesorii lor înapoi, veacuri dearându-l, până la Adam și Eva. La așa ceva nu mă obligă nici o lege.

Legea pentru controlul averilor mă obligă să arăt proveniența veniturilor și a averii din punct de vedere al izvorului de câștig prevăzut în lege. Eu am arătat proveniența sumei aceleia, ea rezultând

dintr'un contract de opțiune și împrumut. Am indicat persoana creditorului. Mai mult nu sunt dator să fac.

În schimb acela sau aceia, cari afirmă, că persoana este inexistentă sau contractul este fictiv, sunt obligați să-și dovedească afirmațiunile lor.

S'a făcut mare caz în presă în jurul lui „Radermacher“. Raportorul se pare sub obsesia acestei atmosfere sau fiindcă avea nevoie să mai mențină o presumpție împotriva mea, nu numai, că n'a căutat să deslușească opinia publică, ci dimpotrivă s'a nizuit să mărească misterul.

Vă aduceți aminte, că la început s'a afirmat în mod serios și categoric, că „Radermacher“ nici nu există, că este un pseudonim, un nume fictiv. În cele din urmă s'a renunțat la aceasta romantică insinuaire, dar s'a căutat a se prezenta ca fiind o persoană cu totul nefinsemnată, un fel de aventurier al lumii financiare interlope. Ori Dl inginer Wilhelm Radermacher este o persoană cunoscută în viața economică ca având diverse întreprinderi mari în Germania, Belgia, Olanda, Norvegia, Danemarca și este cunoscut ca un expert în materie de industrie minieră și de altă natură.

11. Revizuirea averii.

Raportorul pretinde, că nu-mi pot justifica averea.

Să presupunem — tot de dragul discuției — că ar avea dreptate. Ce legătură se poate face între acest fapt și afacerea Skoda? Dacă nu-mi pot justifica averea instanța în drept va proceda conform legii. Atât.

Se va întâmpla însă exact contrarul. Eu nu numai că-mi pot justifica dar am și justificat proveniența averii mele. În fața Curții de Apel dela Cluj. (A se vedea dosarul Nr. 12—1932.)

În acest caz însă cum rămânem cu concluziile raportorului? Cu ce drept raportorul prejudecă unui proces, care se găsește în fața Curții de Apel? Cum se poate caracteriza procedura raportorului abuz sau influință ilicită asupra Justiției? Ce va face magistratul, care este chemat să judece în proces? Va declara justificată averea și va blama Parlamentul și Guvernul? Sau va ceda sub presiunea puterii și va aduce o sentință contra convingerilor sale? În nici un caz nu presupun asta.

Rămâne însă bun stabilit că raportorul prin procedura sa a vroit să exercite o presiune asupra instanței justițiare. Și asta se chiamă anchetă imparțială?

12. Diverse afirmațiuni și păreri eronate.

În vastul elaborat al raportului se găsește diverse afirmațiuni și interpretări cu totul nebazate și eronate.

Nu le-am putut incadra în nici un capitol și le voi trata la acest loc.

Astfel la un moment dat raportul afirmă în legătură cu contractul Radermacher, (1930 Sept.) că „amicii dlui Maniu au colectat bani

pentruca să plătească datoriile dlui Maniu“. Un neadevăr sfruntat, care pedesupra plasat în legătură cu contractul Radermacher intenționează să mărească zăpăceala cetitorului. Nici când amicii dlui Maniu n'au colectat bani să-i plătească datoriile cu atât mai mult că d. Maniu nici n'a avut datorii.

Adevărul este următorul. Nu în anul 1930 ci cu doi ani înainte adică în 1928, d. Lupan împreună cu câțiva amici ai mei mi-au împrumutat mie și nu dlui Maniu bani. Nici o datorie a dlui Maniu n'a plătit nici un prietin al Dsale.

Este un neadevăr sfruntat afirmația din raport, că eu abia în anul 1930 am înregistrat firma „Administrația minelor din Baia de Arieș“, firma fiind înregistrată din anul 1925.

Cu d. Sautermeister am încheiat un contract de exploatare în anul 1932 (deci doi ani după contractul Skoda) pentru una din mine. Raportorul descoperind o prietinie între Seletzki și Sautermeister, declară imediat suspectă și aceasta convențiune. (Probabil tot suspecte vor fi și contractele pe care le voiu încheia peste 15 ani).

Raportorul vorbește mereu de suma de 71 milioane lei, afirmând că eu am primit dela d. Radermacher această sumă. Ori eu am primit dela d. Radermacher 2.490.000 schillingi, cari au fost schimbați în lei la cursul de 23.50, suma întreagă face deci cca 60.000.000 lei. Nu înțeleg deci de unde scoate raportorul suma de 71 milioane lei și ce vrea cu aceasta ?

IV. Ipoteza raportului.

Incerc în lumina expunerii sale și a presumpțiunilor arătate să stabilesc ipoteza raportorului asupra vinovăției mele:

D. Bruno Seletzki, în calitate de reprezentant al Skodei face cunoștință cu mine în anul 1929 și convine cu mine să tănuim această cunoștință (pag. 110 din raport). Eu însă sunt rugat de el să intervin, tolosindu-mă de situația mea politică și familiară, pentru încheierea contractului de armament, promițându-mi. că 6 luni după încheierea (contractul Radermacher) la intervaluri de câte 4 luni. până în luna Mai 1921 că, mi va plăti suma de 70 milioane lei Pentru a nu se da de urma acestei sume voi încheia un contract cu Radermacher din Wesbaden, care îmi va da banii drept avans asupra unei cooperări sau cumpărări a minelor dela Baia de Arieș etc.

Deoarece se prevede, că în anul 1932 va izbucni scandalul Skoda, eu am să mă îngrijesc, ca partidul să fie la putere în acel timp și ministrul de Justiție să fie prietin cu mine, căci va trebui să dea ordin organelor de urmărire să o lasă mai domol cu investigația.

Vă rog să nu râdeți și să nu Vă închipuiți, că am înebunit subit sau că reeditez aici o schiță necunoscută a nemuritorului Caragiale. Fiindcă admitând argumentarea raportorului întreaga poveste a traficului de influință trebuia să se petreacă așa cum am descris-o aici, Mai e nevoie de combaterea acestei ipoteze? Cred, că ba. Incerc totuși să subliniez absurditatea ei.

Înainte de toate dacă admitem de bazată bănuiala raportorului, că eu am convenit să tănuiesc cunoștința mea cu d. Seletzki, întreb pe orice om cu minte sănătoasă pentruce „am venit și am plecat” dela Preșidenție ziua la amiazi în văzul tuturor? Raportorul a irmă, că Vasile Marin are drept și că eu intram și ieșam dela Preșidenția la braț cu Seletzki ca într'un bar. Dar acelaș raportor spune că luni de zile mai târziu la Sovata ne-am prefăcut, că nu ne cunoaștem. Cum asta? Întâmplarea face, că în ziua arătată la Sovata să fie de față dnii Mărdărescu, Leucuția, Demetrescu, cari erau și funcționari și la preșidenție. Cum s'a putut întâmpla că eu în fața acestori oameni, în fața cărora a'irmative

„întream și ieșam la președinție cu Seletzki“ după luni de zile să joc teatru și să mă las recomandat din nou aceluiași Seletzki?

Dacă am admite de adevărată infama afirmație, că am primit să fac trafic de influință pe seama Skodei, pentru cari motive a fost nevoie să trec prin conturile băncilor supuse controlului public până într'un ban toate sumele și pentru ce a trebuit să inițiez în aceasta taină o mulțime de oameni?

Rademacher
Sautermeister
Fischer
Sebestyén
Banca Svoboda

O mulțime de funcționari de bancă și dela Skoda, dactilografe și telefoniste, toți trebuiau să fie inițiali în afacere, adică toți trebuiau să știe, că eu primesc 70 milioane dela Skoda? Oare nu era mai practic și mai puțin primejdios să-mi dea Seletzki banii între patru ochi? Și apoi eu dacă fac trafic de influință în 1929 pentrucă mă învoiam să primesc sperțul abia în 1930 toamna și 1931 primăvara?

Cum se poate că asupra unei persoane importante ca mine nu se găsește nici o urmă, nici la contabilitatea publică și nici la cea secretă a uzinelor Skoda de numele meu? Cum se poate, că o mulțime de persoane sunt vizate în corespondențele șifrate și exact numele meu lipsește?

Se întâmplă, că fostul secretar-general al Ministerului de Război, regretatul General Sică Popescu, își pune capăt zilelor în urma campaniei ticăloase de calomniare. În fața morții pune omul pe hârtie toate gândurile secrete, dar nici cu un cuvânt nu amintește, că eu ași fi intervenit vreodată la el cerând ceva în legătură cu contractul?

Cum își închipuie cineva că un om bolnav cum este d. Bruno Seletzki, cetățean străin, tată de familie, suferă la ocne și se lasă întemnițat pe 5 ani, de vremece dacă ar mărturisi „adevărul“, că eu ași fi traficat, l'ar elibera imediat? Oare nu-i mai plausibil, că omul de omenie suferă tocmai fiindcă nu vrea să-și vândă sufletul implicând nevinovați într'o afacere?

Ipoteza raportorului nu este ipoteză nici argumentare ci o simplă mașinație, montată după culise în serviciul unor forțe nevăzute.

Incheiere

Domnule Președinte,

Raportul, cel puțin în ce mă privește pe mine, este cum am spus la început o tentativă de asasinat moral. Nu știu cine l-a pus la cale și cui folosește. Bănuesc numai. Ceeace știu însă și cu mine împreună știe și o simte o țară întregă este, că sunteți pe cale de a săvârși o adevărată crimă.

Intre noi pot să fie deosebiri de vederi și de mentalitate, dar considerații superioare cer ca la anumite momente să Vă ridicați deasupra micilor interese de partid. O spun din toată convingerea și cu toată sinceritatea: adoptând raportul așa cum este redactat faceți o mare nedreptate, care se va răsbuna și aruncați o umbră dureroasă asupra vieții noastre publice.

Vă rog primiți Domnule Președinte, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Cluj, 27 Noembrie 1934.

Dr. Romul Boila ss.

profesor universitar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

